

Perspectivă de aderare UE la CEDO. Competențele jurisdicțiilor Uniunii Europene în materia politicii externe și de securitate comună

Aderarea UE la CEDO reprezintă nu o posibilitate, ci o obligație juridică pentru Uniunea Europeană, prevăzută în articolul 6 alineatul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Condițiile aderării implică neafectarea competențelor Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate. În plus, conform Protocolului 8 anexat TUE și TFUE, acordul prin care Uniunea Europeană aderă la Convenția europeană a drepturilor omului trebuie să reflecte necesitatea de a conserva caracteristicile specifice ale Uniunii și ale dreptului Uniunii, inclusiv participării Uniunii la autoritățile de control și mecanismele necesare pentru a garanta că acțiunile formulate de statele nemembre și acțiunile individuale sunt îndreptate în mod corect împotriva statelor membre și/sau, după caz, împotriva Uniunii. De asemenea, Protocolul impune neafectarea situației statelor membre în raport cu Convenția și Protocoalele acesteia și neafectarea art. 344 TFUE. De asemenea, Declarația nr. 2 anexată Actului final al Tratatului de la Lisabona face referire la faptul că aderarea la Convenția europeană a drepturilor omului se va realiza în conformitate cu „proceduri care să permită menținerea aspectelor specifice ale ordinii juridice a Uniunii”.

Aderarea UE la CEDO presupune încheierea unui tratat între Uniune, pe de o parte, și toate statele membre ale Consiliului Europei, pe de altă parte.

Imediat după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, demersurile referitoare la aderarea UE la CEDO s-au desfășurat cu rapiditate. Decizia Consiliului Uniunii Europene privind autorizarea începerii negocierilor a fost adoptată la 4 iunie 2010, împreună cu directivele de negociere, iar la 5 aprilie 2013 a fost convenit la nivelul negociatorilor (grupul ”47+1” constituit din Statele Membre ale Consiliului Europei și negociatorul Uniunii, Comisia) textul instrumentelor juridice necesare pentru aderarea UE la CEDO.

Elanul demersurilor legate de aderarea UE la CEDO a fost serios afectat de avizul 2/13 al CJUE, care a considerat că instrumentele juridice propuse nu sunt compatibile cu articolul 6, alineatul 2, TUE și Protocolul 8 la TUE și TFUE. După avizul 2/13 al CJUE, negocierile au stagnat o perioadă semnificativă. Acestea au fost reluate abia la 22 iunie 2020, în cadrul unei reuniuni informale, și au fost continuate, în perioada septembrie 2020 – martie 2023, pe parcursul a 13 runde de negocieri.

Conform unui comunicat de presă al Delegației Uniunii Europene pe lângă Consiliul Europei din 31 martie 2023, negocierile tehnice privind aderarea Uniunii Europene la Convenția europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale au fost finalizate. Conform aceleiași comunicări publice, Uniunea Europeană va rezolva intern singura chestiune în suspensie legată de competența Curții de justiție în materia politicii externe și de securitate comună. Conform avizului 2/13 al CJUE, aderarea UE la CEDO trebuie să țină cont de caracteristicile specifice ale dreptului Uniunii, domeniu cu privire la care Curtea de Justiție a Uniunii Europene are competență limitată.

Prezentarea își propune să evidențieze modul în care instanța de la Luxemburg și-a clarificat treptat propria competență în materie de politică externă și de securitate comună, chestiune a cărei soluționare este necesară în vederea viitoarei aderări a UE la CEDO. Accentul va fi pus pe evoluțiile recente reprezentate de cazurile *Neves* *77 Solutions*¹ și *KS și KD/Consiliul e.a.2*

Prof. univ. dr. Ion Gâlea

Judecător la Tribunalul Uniunii Europene

Licențiat al Facultății de drept a Universității din București (2000), domnul Ion Gâlea este titularul unei diplome de master în drept european la Universitatea Paris 1 Panthéon Sorbonne în cadrul Colegiului juridic franco-român de studii europene organizat de în cooperare cu Universitatea din București, al unei diplome de master în relații internaționale la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (2002), al unei diplome de master în studii europene la Karl-Franzens-Universität Graz (2006) și al titlului de doctor în drept la Universitatea din București (2008). Activ în cadrul Ministerului Afacerilor Externe începând din anul 2000 (expert, atașat diplomatic, director general pentru afaceri juridice, ambasador), numit din 27 octombrie 2021 judecător la Tribunalul Uniunii Europene, autor și coautor de tratate, cursuri monografii, studii și articole cu precădere în domeniile dreptului internațional public și dreptului european, domnul Ion Gâlea a parcurs începând din anul 2002 gradele didactice ale carierei din învățământul superior juridic, fiind din 2021 profesor titular al disciplinei Drept internațional public la Facultatea de drept a Universității din București.